

akademske standardima – nesumnjivo predstavlja veliki doprinos našoj bosanskoj nauci o društvu i povijesti i njezinim susretom sa Ibn Haldunom i njegovom Al-Muqaddimom. Ona nas (do sada) na najbolji način nas uvodi u, rekli bismo, svijet Al-Muqaddime i njezine višestruko slojevite strukturalne planove. Sadržinska razuđenost Al-Muqaddime i golemi raspon njezine intelektualne širine i misaone dubine kao da su sažeto smirene između korica ove izvanredne Karićeve studije.

Karićeva knjiga može nam poslužiti kao, metaforički govoreći, jedna od najsigurnijih intelektualnih staza koja nas može odvesti do najviših značenjskih i interpretativnih mogućnosti Ibn Haldunove ‘univerzalne historije’, ali i razumljivosti društvenih odnosa u svijetu u kome živimo.

Almir FATIĆ

KNJIGA KOJA NE KROJI VREMENU JEDNOSEZONSKO ODIJELO

Mevludin Dizdarević: *Bolest i lijek savremenog društva, studije i eseji*, Zenica, 2006.

Vjerske knjige uče čovjeka da gleda život u njegovoj najudaljenijoj tački, tražeći sagledavanje stvari i pojava u njihovim suštinskim i sveobuhvatnim smjernicama, dok ga je ordinarni život, sa svim svojim stegama i trenutnim blagodatima, uvijek sputavao u tome, jer je odlučno tražio da živi u potpunosti trenutak koji je aktuelan. I, dakako, vjernik je razvučen između ove dvije postavke, svaka ga, čini se, istoznačno vuče sebi, ali snaga vjere u njemu odvažno stavlja teg na tačku koja tone duboko i daleko u vječnost.

I ova vjerska knjiga *Bolest i lijek savremenog društva* koja je *step by step* iscurila iz pera hafiza Mevludina Dizdarevića, a koju kanimo ukratko predstaviti, poziva na život u njegovoj krajnjoj intenci, ali ona, također, traži

da se krene i od aktuelnog, ne oslobađajući se iskustva prethodnih generacija, te se zatim odlučno, ostavljajući nepravilnosti iza sebe, zaputiti ka vječnosti. Da, riba je u moru i tamo ćemo mrežu bacati.

Knjiga hafiza Dizdarevića, koja čini zbirku tekstova (studija i eseja) objavljivanih u nekoliko različitih glasila (*Preporod, Glasnik, Novi muallim, Novi horizonti*) u periodu od tri i po godine, insistira na čovjekovoj zapitanosti i brigom nad aktuelnim, koje je zbnunjujuće, kontradiktorno i paradoksalno i koje je, dakako, prethodnica onoga što će biti u budućnosti, gledano iz vremena ljudskog bitisanja, jer strijela vremena, koje se mjeri i koje teče, nepogrješivo leti baš u tom pravcu. “Čim se svijest probudi, nalazi se uvijek u elementu moralnog stanja”, kazat će uvjerljivo Hegel, ali ćemo i mi kazati: Čim svijest današnjice otvori oči, vidjet će pregršt problema i nevolja sa kojima se valja suočiti, poglavito je to tako kad muslimanska svijest otvori oči, jer tu je opet posebna priča, s naglaskom: ko je kriv za sve!? Krivca tražimo, ali ga, čini se, ne nalazimo; i kad ga naslutimo, ništa ne činimo! Je li entropija najbolja riječ/opis za ove generacije, pokazat će vrijeme, ali hafiz Dizdarević čini izuzetak koji potvrđuje pravilo ili čini taj kritički sud vremena koji sasvim rezolutno stoji nasuprot tega entropije koji vuče ove generacije strmoglavo u bezdan prošlosti.

Hafiz se u svojoj knjizi otvoreno i na sav glas pita šta je to sa današnjim čovjekom, baš kao što se iskreno pita i norveški biskup Gunar Stolset: *Šta je onda čovjek?* Naravno, odveć je lahko uporediti pametnog sa svjesnim, dobrog i moralnog “*sa onim koji se ne oholi*”, kako bi to Kur’an kazao, ali u ovom konkretnom slučaju poređenja hafiza i biskupa može se zaključiti da obojica snuju o nekom novom svijetu, ne baš tako vrlom kao što je svijet A. Huxleya, ali svijet vrlom morala, ljepote, vjere i umjetnosti, svijet vrlom pravde gdje se ljudi ne dijele na *alfe, bete, game*, gdje su (današnje) parole, tipa: *Promiskuitet je obaveza građanina, Svako je svakome dostupan, zamijenjene presvetim upozorenjima: Nemojte se prebližavati bludu, Ne poželi ženu bližnjeg svoga*. Hafiz, također, snuje o vrlom starom svijetu u kome je doista privilegija biti roditelj i gdje to nije privilegija primitivnog svijeta kao

kod Huxleya, već su to odlike zdravih zajednica i svjesnih društava. Eto, i tako ga vidimo, kad uspostavlja dijagnozu, ali i iscjeliteljski hoće ponuditi lijek bolesnom svijetu! Jer, lijeka ipak ima, bez obzira na crne nepravilike koje sumorno kucaju na vratima; na prozorima – hafiz hoće objasniti – sunce žarko grije: “21. stoljeće će biti stoljeće vjere ili ga neće biti” – A. Malraux.

U drugom svom dijelu, *Bolest i lijek savremenog društva*, podsjeća nas i na neke skorašnje, ali i davnašnje naše *iscjelitelje* i *liječnike* – alime koji su znali i uvidjeli bolesti svoga vremena, nudili su također lijek, ali malo ga je ko htio kušati, baš kako je i danas slučaj, jer ljudi, začudo, radije biraju živjeti kratko i umirati bolno negoli živjeti sretno i dugovječno, baš poput halife sa *životom* od hiljadu godina. Hafiz, ovim *svijetlim* i dobrim likovima, kao što su Derviš ef. Spahić, Muhammed Seid Serdarević, Husein ef. Đozo, (Egipćanin) Muhammed Abduhu, Fuad ef. Subašić, reflektorski osvjetljava neke zanimljive i teške trenutke kolektivne svijesti nudeći recept za svaku buduću naizgled bezizlaznu situaciju.

Hafiz Dizdarević vrlo često na početku svojih kazivanja koristi raznorazne poučne hikaje ili priče, koje mogu, ali i ne moraju biti istinite, ali o poučnosti je ovdje riječ, zato su opravdane kao takve, i hafiz ih kao takve može i treba koristiti, jer priča nije suština, niti cilj, ona je samo uvod, uostalom i mnogobrojni tefsiri ih baštine unutar sebe i mi ih raspoznavamo kao *israilijate*, ali hikaje već sada postaju hafizov zaštitni znak. Hafiz nam, raspoređeno širom knjige, nudi i pregršt statističkih podataka (istina, neki se od njih više puta ponavljaju) i različitih informacija iz raznoraznih izvora, koje čitavoj tekstualnoj ambijentali daju poseban kolorit, a literatura koju je autor koristio nadasve je obimna i uviđamo da je njen obim u progresu.

Na kraju, ostaje da se kaže nešto i o samom autoru. Hafiza Mevludina Dizdarevića odista imamo priliku sretati vrlo često na stranicama naše skromne štampe, zapravo pisane riječi, čime hafiz pokazuje da je u svakom slučaju *živ* i nema potrebe naprezati se kratkovidnom dušom da bi se ugledala *figura* ovog čovjeka. Sada to svjedoči i njegova knjiga. To je njegov prvijenac. Ova knjigu držat će vas budnim od

početka do kraja svojim zanimljivim izrazom, još izrazitijim temama i primjerima. Ova knjiga “*ne kroji vremenu kaput samo za jednu sezonu*”.

Muhamed VELIĆ

IZNALAŽENJE MJERE

Svjedoci istine, Šehidi i poginuli borci Hadžića, 1992.-1996., Općina Hadžići, 2007.

Općina Hadžići izdala je monografiju *Svjedoci istine, Šehidi i poginuli borci Hadžića, 1992.-1996.* na kojoj treba čestitati uređivačkom odboru (Hamdo Ejubović, Vahid Alađuz, Izet Koro, Avdo Bašić, Hazim Emšo) i ovu knjigu preporučiti kao obrazac drugima koji još nisu obavili tu dužnu i časnu obavezu na ovakav način.

Knjiga zasnovana na dobrom konceptu, jer je krajnje temeljito utvrđeno šta se hoće s ovakvom knjigom, a onda se pristupilo realiziranju naumljenog što se najbolje moglo. Evidentno je da je ova monografija sistematično i dugo pripremana, da je uređivački odbor detaljno prikupljao i provjeravao tačnost prezentiranih podataka. Tako su izostale suvišnosti, kojima, onda, nikad ne bude kraja, pa se pogube svi konci i ne stigne se ni tamo, ni ovamo. Takve zavrzaleme je veoma teško razriješiti zato što se unegogled čine ustupci i kompromisi, pa – umjesto knjige – nastane bučkuriš. Tako se zagubi i najbolja namjera da se što više rekne i što manje ispusti.

Ovdje je, ponavljam, utvrđen precizan koncept: dogovoreno je šta se hoće, a i bez odustajanja od namjere da se i druge teme iz istoga vremena trebaju obraditi, ali u drugim knjigama, pa se ovom knjigom i postiglo što se htjelo, s tim što se istrajalo do kraja, pa je i sama tehničko-grafička realizacija dolična.

I stradanjem i borbom za slobodu hadžićka općina bila je u samome središtu pažnje od samoga početka i tokom trajanja oružane agresije i odbrambeno-oslobodilačkog rata. Slično se može reći za većinu općina u Bosni i